

E. O.

**"Istorja tiepłoeniergietiki", I. J.
Konfiedieratof, Moskwa-Leningrad 1954
: [recenzja]**

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 1/1, 187-188

1956

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Moskowskij Uniwersitet — kratkij istoriczeskij oczerk. Izdatielstwo Moskowskogo Uniwersiteta, Moskwa 1955, s. 163.

Wydana na dwusetną rocznicę założenia Uniwersytetu Moskiewskiego broszura zawiera dwa rozdziały: jeden — napisany przez A. M. Sacharowa — obejmuje okres do Rewolucji Październikowej, drugi — pióra D. K. Széletowa — okres radziecki. Autorzy korzystali przy opracowywaniu książki z materiałów zebranych przez kolektyw naukowy, który przygotowywał obszerną dwutomową *Historię Moskiewskiego Uniwersytetu* (praca ta jeszcze się nie ukazała).

Czytelnika polskiego zainteresuje wiadomość o związkach postępowych kół studenckich z polskimi rewolucjonistami w okresie powstania 1863 r. oraz o istniejącym w tym okresie na Uniwersytecie „Stowarzyszeniu Polskim“. Wśród wykładowców Uniwersytetu wymieniony jest Marchlewski.

E. O.

S. A. G u s i e w, *Oczerki po istorii razwitija elektriczeskich maszin*. Gosudarstwennoje Energičeskoje Izdatielstwo, Moskwa-Leningrad 1955, s. 216.

Praca wydana została z okazji pięćdziesięcioletniego jubileuszu Moskiewskiego Energetycznego Instytutu im. Mołotowa, przy czym autor korzystał z pomocy kolektywu katedry Historii Techniki tej uczelni.

Książka zajmuje się powstaniem i rozwojem form konstrukcyjnych prądnic, silników elektrycznych i transformatorów. Oparta została na obszernym materiale archiwalnym i bibliotecznym, tak że bibliografia przedmiotu zawiera ponad sto pozycji.

Wiele miejsca poświęca autor wybitnemu elektrotechnikowi polskiego pochodzenia, Doliwo-Dobrowolskiemu, wysoko oceniając jego dorobek w zakresie teorii prądów zmiennych oraz konstrukcji asynchronicznego silnika na trójfazowy prąd zmienny. Wymienione jest również inne nazwisko polskie — A. Rotherta.

E. O.

I. J. K o n f i e d i e r a t o f, *Istorja tieploenergičiki*. Gosudarstwennoje Energičeskoje Izdatielstwo, Moskwa-Leningrad 1954, s. 316.

Książka obejmuje pierwszy okres rozwoju ciepłenergetyki — „od powstania potrzeby uzyskania energii, wolnej od niedostatków wykazywanych przez energię wodną, do wdrożenia uniwersalnego silnika cieplnego jako energetycznej podstawy kapitalistycznej produkcji maszynowej (od połowy XVII wieku do początku XIX w.)“.

Autor nie ogranicza się do zestawienia znanych z innych prac faktów, lecz podejmuje ambitne zadanie dokonania ich technicznej i ekonomicznej analizy.

Analiza ta obejmuje zarówno zagadnienia konstrukcyjne, jak i wykorzystywane technologicznie procesy fizyczne.

Analiza pozwoliła na ustalenie zasadniczej linii rozwojowej energetyki rozpatrywanego okresu. Linia ta polega według autora na stopniowym wypieraniu hydroenergetyki przez ciepłenergetykę. Określenie tej linii stanowi podstawę konstrukcyjną książki, której poszczególne rozdziały przechodzą od określenia stanu rozwoju praktyki technicznej i pojęć teoretycznych w połowie XVII wieku do pierwszych prób wykorzystania energii cieplnej jako źródła energii mechanicznej i pierwszych prób stworzenia silnika cieplnego, a później do kolejnych etapów konstruowania uniwersalnego silnika i tworzenia jego wariantów. Zamyka książkę rozdział o wdrożeniu silnika cieplnego do produkcji. W toku wywodów autor poświęca sporo uwagi zaniedbywanemu zwykle dotychczas zagadnieniu rozwoju mechanizmów przekazujących energię z silnika do maszyny roboczej, uważając, że rozwój ten wiązał się ściśle z rozwojem samego silnika.

Książka ilustrowana jest dużą ilością wykonanych przez autora schematów konstrukcyjnych i wykresów, mających na celu przedstawienie materiału w sposób możliwie poglądowy.

E. O.

Jan Dębicki, *Ignacy Łukasiewicz*. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1955, s. 135.

Na tle ogólnych, popularnie wyłożonych wiadomości o ropie naftowej broszura ma zapoznać szerokie kręgi czytelników z dorobkiem technicznym i działalnością przemysłową i społeczną wynalazcy lampy naftowej i twórcy zaczątków naszego górnictwa naftowego.

E. O.

Trudy Instytutu Historii Jestestwoznanijsa i Techniki.

Drugi tom prac Instytutu Historii Nauk Przyrodniczych i Technicznych AN ZSRR poświęcony jest historii chemii i technologii chemicznej. Opracowania są wynikiem szczegółowych badań działalności kilku czołowych postaci historii chemii radzieckiej mianowicie: Iowskiego, Chodniewa, Szyszkowa, Lermontowej i Radiszczewa.

Tom trzeci obejmuje szereg prac z dziedziny nauk geograficzno-geologicznych, metalurgii, górnictwa i mechaniki.

A. S.